Motion till riksdagen 1986/87:Ju614

Hans Göran Franck m. fl. (s, m, fp, c, vpk)

Åtgärder mot etnisk diskriminering

Det har under senaste året förekommit mycket allvarliga uttryck för rasism. Särskilt oroande har varit att rasismen kommer till uttryck i våld och hotelser, där det visas stor hänsynslöshet.

Bakom denna aktivitet har stått rasistiska organisationer och andra organiserade grupper. Bland de organisationer som framträtt kan nämnas Bevara Sverige Svenskt (BSS), Nordiska Rikspartiet, Nysvenska rörelsen och Sveriges nationella förbund.

Den 21 december 1965 antog FN en konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering. Den trädde i kraft 1969. I artikel 4 b stadgas bl. a. att konventionsstaterna skall "olagligförklara och förbjuda organisationer och organiserad och annan propaganda som främjar och uppmanar till rasdiskriminering samt förklara deltagande i dylika organisationer eller dylik verksamhet som en brottslig handling straffbar enligt lag".

Denna bestämmelse har inte följts av någon svensk lagstiftning eftersom den ansågs vara en inskränkning av föreningsfriheten som i Sverige varit i princip oinskränkt. I svensk lagstiftning förekommer endast ett undantag, nämligen förbudet mot olovlig kårverksamhet (brottsbalken 18:4). Här stadgas straff för den som deltar i eller bildar sammanslutning som kan utgöra eller utvecklas till militär trupp eller polisstyrka.

Sedan konventionen ratificerades i Sverige har i regeringsformen lämnats utrymme för att genomföra en lagstiftning som anges i konventionens artikel 4 b.

I regeringsformen 2 kap. 14 § andra stycket sägs nämligen att föreningsfriheten får begränsas om det gäller sammanslutning vars verksamhet innebär förföljelse av folkgrupp av viss ras, viss hudfärg eller av visst etniskt ursprung.

Tidigare behandling av frågan (proposition 1970:87) ledde inte till någon lagstiftning om organisationsförbud. Av remissinstanserna hade dock LO och socialvårdsstyrelsen i Malmö förordat förbud mot nu ifrågavarande organisationer bl. a. under framhållande av att ett sådant förbud kan ha förebyggande verkan. Något starkt behov av kriminalisering ansåg departementschefen då inte föreligga i Sverige.

Diskrimineringsutredningen (SOU 1984:55) förordar (s. 189) att regeringen ånyo överväger frågan om förbud mot organisationer som främjar etnisk diskriminering och att den föreslår riksdagen införandet därav. Utredningen föreslår att ett tillägg till brottsbalken 16 kap. 8 § (hets mot folkgrupp) utarbetas, som innebär en kriminalisering av bildande av eller delta-

gande i organisationer, vars verksamhet främjar eller uppmanar till förföljelse på etnisk grund. Utredningen framhåller:

För ett förbud talar framför allt det formella skälet som ligger i vår anslutning till FN-konventionen och dess utomordentligt klara stipulationer på den här punkten. Det kan också sägas vara en allmänt moralisk skyldighet; ett förbud skulle därvid tjäna som en markering av statsmakternas ogillande av detta slag av föreningsverksamhet.

De med tiden allt kraftigare anmärkningar som riktats mot Sverige i detta avseende från FN-kommitténs sida är viktiga att reagera på, inte minst med tanke på Sveriges trovärdighet i internationella sammanhang.

Som synes har FN-kommittén till att börja med hållit sig avvaktande för att successivt skärpa tonen och slutligen 1983 utan reservation förklara att Sverige inte uppfyller konventionens krav. Därmed föreligger ett formellt otvetydigt skäl att införa förbud.

FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering har den 21 augusti 1981 uttryckt sin oro över att den svenska lagstiftningen inte var i överensstämmelse med rasdiskrimineringskonventionen, särskilt med de krav som uppställs i § 4b "since while it did penalize propaganda activities, promoting racial discrimination, it failed to declare illegal organisations of racist intent, and they hoped that the Swedish government would take further actions and eventually defile legislation to conform with article 4.

1983 skärpte kommittén kritiken och "erinrade om att Sverige var bundet av konventionen att förklara olagliga och förbjuda organisationer och verksamheter, som främjade rasdiskriminering".

Det regeringsförslag om förstärkt grundlagsskydd för yttrandefriheten m. m., vilket remitterats till lagrådet, innehåller inte något förbud mot bildande av rasistiska organisationer; inte heller någon kriminalisering av att delta i en rasistisk organisation. Även om offentlighetsrekvisitet tas bort i lagbestämmelsen om hets mot folkgrupp blir det inte möjligt att med strafflagens hjälp förbjuda bildandet av rasistiska organisationer. Det blir också mycket svårt för att inte säga omöjligt att upptäcka den hets mot folkgrupp, som bedrivs inom organisationen.

Som framgår av ovan angivet citat ur konventionen, liksom de uttalanden som gjorts av FN-kommittén för avskaffande av rasdiskriminering, torde Sverige inte uppfylla konventionen med mindre än att yrkandet i denna motion bifalls.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att förslag läggs fram om ett tillägg till brottsbalken 16 kap. 8 § som innebär en kriminalisering av bildande av eller deltagande i organisationer vars verksamhet främjar eller uppmanar till förföljelse på etnisk grund.

Stockholm den 23 januari 1987

Hans Göran Franck (s)

Stig Gustafsson (s) *Rune Backlund (c)*

Charlotte Branting (fp) *Alexander Chrisopoulos (vpk)*

Sven Munke (m) *Gunnel Jonäng (c)*